

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет сценічного мистецтва
Кафедра режисури

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«РЕЦЕНЗЕНТСЬКИЙ ПРАКТИКУМ»

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність – 026 «Сценічне мистецтво»
Освітньо-професійна програма
«Режисура шоу та арт-проектів»
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Харків, 2024

Силабус склав:

Світлана ШУМАКОВА,

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури

Мова навчання – українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри режисури

Протокол № 2 від 28 серпня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри режисури Ольга ЛАЧКО

Зміни до силабусу затверджено на засіданні кафедри режисури

Протокол № 6 від 13 листопада 2024 р.

Завідувачка кафедри режисури Ольга ЛАЧКО

Силабус затверджено на засіданні ради факультету сценічного мистецтва ХДАК

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Голова ради факультету СМ Роман НАБОКОВ

Зміни до силабусу затверджено на засіданні ради факультету сценічного мистецтва ХДАК

Протокол № 4 від 28 листопада 2024 року

Голова ради факультету СМ Роман НАБОКОВ

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

1.	Назва дисципліни	Рецензентський практикум
2.	Викладач	 Шумакова Світлана Миколаївна https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/sm/r/shumakova.html
3.	Контактні дані викладача (емейл, тел.)	svitlana_shumakova@xdak.ukr.education svetlana-klr@ukr.net + 38 098 784 11 73
4.	Інформація про консультації / дні занять	Консультації надаються за потребою здобувача вищої освіти (за попередньою домовленістю зі здобувачем)
5.	Логіка вивчення курсу	<p>Пререквізити: Навчальний курс «Рецензентський практикум» є виборковою освітньою компонентою у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво», освітньо-професійної програми «Режисура шоу та артпроектів», що є пов'язаний з іншими дисциплінами навчального циклу фахової режисерської підготовки.</p> <p>Постреквізити: Курс «Рецензентський практикум» відбиває зв'язки з дисциплінами: «Історія світового театру, «Практикум з дослідницької діяльності».</p>

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

<p>Курс «Рецензентський практикум» є складовою фахової підготовки здобувачів освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 026 «Сценічне мистецтво», освітньо-професійної програми «Режисура шоу та артпроектів», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.</p> <p>Надається уявлення щодо художньої критики, розкривається сутність рецензування та особливостей самостійного здійснення здобувачем вищої освіти аналізу переглянутого сценічного твору.</p> <p>Курс входить до циклу дисциплін професійно-практичної підготовки та потребує засвоєння здобувачем вищої освіти вміння виділяти та аналізувати проблеми сучасного театрального мистецтва.</p> <p>Здійснюється дієвий зв'язок здобувача освіти із сучасним життям театру, формується його світогляд, професійність і особистий стиль праці.</p> <p>Зміст курсу є націленим на набуття здобувачами навичок реалізації комплексних творчих та науково-дослідних проектів.</p>

3. МЕТА КУРСУ

Мета курсу – сформувати та структурувати знання і навички аналізу та оцінки театральних постановок різних жанрів, необхідних у подальшій практиці спеціалістів.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

СК13. Здатність розробляти і реалізовувати просвітницькі проекти з метою популяризації сценічного мистецтва в широких верствах суспільства, в тому числі і з використанням можливостей театральної преси, телебачення, Інтернету.

СК14. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.

СК15. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.

5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.

ПРН15. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури і мистецтва з урахуванням історичного контексту. Здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва. Виявляти тенденції розвитку сучасного мистецько-художнього процесу.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	освітня компонента за вибором	
Формат курсу	денна /заочна форма навчання, 4-й к., 8 семестр	
Обсяг курсу	кількість кредитів – 3	
	денна	заочна
	загальна кількість годин	
	90	
	аудиторних	
	30	10
	лекційні	
	6	4
	практичні	
	24	6
Технічне і програмне забезпечення	самостійна робота	
	60	80
Технічне і програмне забезпечення	Переносна мультимедійна система: Проектор ViewSonic VS13870 2015 р. Колонки Sven BF21R 2015 р. Переносний екран.Ноутбук Lenovo ThinkPad T480S (введення у експлуатацію – 2022 р.). Програмне забезпечення:Firefox 130.0.1, Chrome 129.0.6668.70/71 , Libra Of ice 24.8.2, Open Of ice 4.1.15, PDF XChange Viewer 10, 7-zip 23-01, Zoom 6.2.0 (не потребує ліцензування). Classroom, Meet у корпоративному освітньому сервісі Google Workspace for Education у разі навчального процесу онлайн.	
Форми, види навчальних	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи	

занять та методи навчання	Види: лекції / практичні заняття Методи навчання: проблемний (проблемно-пошуковий) метод; вербальний метод; інтерактивні методи («займи позицію», метод проєктів, PRES-формула)
Поточний контроль	Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах тем. Оцінюються і завдання, виконані в аудиторії / онлайн : усне опитування, виконання практичних завдань, виконання письмового завдання (у рамках самостійної роботи).
Підсумковий контроль	Залік
Політика курсу*	<p>Умовами опанування навчальної дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● систематичне виконання усіх поставлених завдань; ● дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf); ● дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html; «Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html); ● запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – («Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb2_2.pdf ● невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvk_s2.pdf) ● визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усь ог о	у тому числі				
л		пр.	се м	ін д	с. р.	л		пр.	се м	ін д	с. р.	
Розділ 1. Суттєвість, специфічні особливості і принципи роботи театрального критика												
Тема 1. Вступ. Курс «Рецензентський практикум».	12	2	-	-	-	10	12	1	-	-	-	11
Тема 2. Рецензування як відображення театального процесу. Автор і час. Жанри літературно-критичних матеріалів.	12	2	-	-	-	10	12	1	-	-	-	11
Разом	24	4	-	-	-	20	24	2	-	-	-	22
Розділ 2. Оволодіння методикою критичного аналізу виставна практичному матеріалі												
Тема 3. Рецензування вистави за класичним твором.	10	2	-	-	-	8	10	2	-	-	-	8
Тема 4. Рецензування вистави музичного театру вибір: – театр музичної комедії; – театр опери і балету; – мюзик-холл.	14	-	6	-	-	8	14	-	2	-	-	12
Тема 5. Рецензування вистави театру для дітей та юнацтва або театру ляльок.	14	-	6	-	-	8	14	-	1	-	-	13
Тема 6. Рецензування вистави за сучасною драмою.	14	-	6	-	-	8	14	-	2	-	-	12
Тема 7. Коригування рецензій з обговоренням і уточненнями.	14	-	6	-	-	8	14	-	1	-	-	13
Разом	66	2	24	-	-	40	66	2	6	-	-	58
Усього годин	90	6	24	-	-	60	90	4	6	-	-	80

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності

- усне/письмове опитування (есе) – максимально 9 балів (3 бали за 3 теми);
- виконання практичного завдання – максимально 40 балів (10 балів за 4 теми);
- самостійна робота – максимально 21 бал (3 бали за 7 тем);

Підсумковий контроль (залік) – 30 балів.

Усього: 100 балів

Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти:

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточна успішність							Залік	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	30	100
6	6	6	13	13	13	13		

Рейтингова оцінка з дисципліни та її переведення в оцінки за національною шкалою і шкалою ECTS здійснюється згідно з Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХДАК.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	реко-мендо-вана літерату-ра	Кількість балів, які може отримати здобувач
Тема 4.	Рецензування вистави музичного театру (театр музичної комедії, театр опери і балету, мюзик-холл). Зв'язок музики з літературною основою. Особливості музичних жанрів. Своєрідність	3,4	10

	<p>музично-драматичної композиції художнього твору. Уміння проводити такий аналіз, який може дозволити обійти первісне враження, щоб досягти змістовний конфлікт твору. Співпраця режисера (балетмейстера або хормейстера) зі сценографом і диригентом (режисером звукового оформлення) над специфікою образного вирішення музичної вистави. Визначення в аналізі зв'язку з дійсністю життєві корені явищ, які складають конфліктну основу вистави, моральну чи етико-філософську проблему, що стоїть за явищем. Вихід до театрів.</p>		
Тема 5.	<p>Рецензування вистави театру для дітей та юнацтва /театру ляльок.</p> <p>Особливості інтерпретації художнього твору для дитячої аудиторії. Основи психології дитячого сприйняття прекрасного у мистецтві. Жанри та стилі дитячих вистав і театру ляльок. Особливості роботи актора та режисера театру ляльок. Урахування вікової категорії глядацької аудиторії. Художні засоби, принципи, творчі завдання художника, режисера, сценариста, костюмера та інших у процесі підготовки дитячої або лялькової вистави.</p> <p>Розуміння різниці між драматургічною основою і драматизмом, знайденим режисером у процесі підготовки вистави. Вміння виявляти, усвідомлювати, аналізувати актуальні проблеми, розкриті через особливий художній світ театру ляльок. Вміння аналізувати власні враження та висловлювати їх у точних, логічних, літературно-довершених, образних словесних формулюваннях. Вихід до театрів.</p>	3,4	10
Тема 6.	<p>Рецензування вистави за сучасною драмою.</p> <p>Поняття сучасної вистави як синтетичного твору, що об'єднує низку мистецтв. Аналіз вистави та його основні компоненти. Аналіз драматургічного матеріалу, режисури, акторського виконання, художньо-образного рішення вистави та інших складових частин повноцінної театральної постановки. Знання сучасної драматургії, яка вносить нові поняття у теорію драми і театральну естетику. Розуміння соціально-політичних умов створення вистави, межа умовності режисури та розуміння семіотики конкретного напрямку театрального мистецтва. Використання знань методики сучасного театрального експерименту. Можливість надання сучасній виставі нових категорій оцінювання, як особистий внесок. Присутність в аналізі конкретної авторської позиції рецензента поряд з</p>	3,4	10

	критичним ставленням до переглянутого матеріалу. Вихід до театрів.		
Тема 7.	<p>Коригування рецензій з обговоренням і уточненнями</p> <p>Рецензія як послідовне, логічне розкриття головної думки, що обов'язково має бути стилістично скомпонованою і завершеною, крім того, має містити у собі висновки рецензента щодо переглянутого матеріалу, засновані на глибинному і детальному аналізі.</p> <p>Побудова рецензентом асоціативного ряду у пропонованому аналізі, надання не тільки раціональної, а також образної інтерпретації ролі та вистави, передача загальної атмосфери та настрою.</p> <p>Критичний аналіз як відображення індивідуальності автора, своєрідність його мислення. Використання вміння у літературно-художній формі фіксувати образність критики. Володіння словом як основна мистецька цінність тексту художньої рецензії.</p> <p>Виділення негативної оцінки тільки після точного аналізу всіх позитивних компонентів вистави. Розуміння важливості назви рецензії як основної структуротвірної частини науково-творчої роботи.</p>	1-16	10
Разом			40

11. ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тематичні блоки та їхні складові	Кількість балів
1. Опрацювання списку рекомендованої літератури з курсу. Робота з архівними записами та онлайн-трансляціями обраних театральних видовищних дійств, відеоконтенту арт-платформ, дискусійних майданчиків з мистецьких ініціатив і новачійних культурних проєктів обраного розглядуваного фокусу.	3
2. Вивчення наукових, публіцистичних, критичних та відеоматеріалів щодо сучасного театрального процесу.	3
3. Робота аналітико-дослідницького характеру з вивчення і теоретичного обґрунтування розглядуваної театральних видовищної практики (фактографія обраної здобувачем специфіки практичної діяльності (класичне спрямування)).	3
4. Робота аналітико-дослідницького характеру з вивчення музичного театру (на вибір: театр музичної комедії; театр опери і балету; мюзик-холл).	3
5. Робота аналітико-дослідницького характеру з вивчення театру для дітей та юнацтва або театру ляльок.	3

6. Робота аналітико-дослідницького характеру з вивчення вистав за сучасною драмою. Робота по написанню тез на науково-практичну конференцію як набуття компетенції розгорнутої аналітики проблематики професійної сфери та системного викладу власних авторських позицій. Редагування написаного тексту в рамках усвідомлення календарних меж реалізації рецензентської роботи та публікаційної етики. Знайомство з принципами академічної доброчесності та академічним письмом (з визначенням «плагіат»).	3
7. Написання рецензії.	3
Разом	21

12. ЗАВДАННЯ ДО СЕМЕСТРОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Написання рецензії на сценічну виставу/ видовище (за власним вибором).

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Обов'язкова

1. Баканурський А., Корнієнко В. Театрально-драматичний словник ХХ століття. Київ : Знання України, 2009. 319 с.
2. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. посіб. / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. Київ : НАКККіМ, 2014. 142 с.
3. Дмитрова Л. З історії всесвітнього театру: підручна книга. Вип. 1 / за ред. й з вступ. увагами проф. О. Білецького. [Факс. вид. 1929 р.]. [Київ] : Держвидав України, [2017]. 469 [4] с.
4. Дятчук В. В., Барабан Л. І. Український тлумачний словник театральної лексики. Київ : Просвіта, 2002. 150 с.
5. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста, В. Тейлора; наук. ред. пер. О. Шевченко; пер. з англ. В. Шовкун. Київ : Основи, 2003. 503с.
6. Клековкін О. Дискурс про театр : історіогр. словничок. Київ : Арт Економі, 2016. 136 с.
7. Клековкін О. Морфологія театру. До історії термінів / Київський національний університет театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого. Київ : АртЕк, 2017. 336 с.
8. Клековкін О. Ю. Історіографія театру. Напрями. Школи. Методи. Постаті : навч. посіб. Київ : АртЕк, 2017. 335 с.
9. Корнієнко Н. Запрошення до хаосу. Театр (художня культура) і синергетика. Спроба нелінійності: монографія / НЦТМ ім. Л. Курбаса. Київ, 2008. 246 с.
10. Культурно-мистецькі ескізи : зб. наук. студ. наук. праць / ред. кол.: М. Гарбузюк (гол. ред), Г. Біловус. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. Вип. 3. 152 с. Zbirnyk stud nauk pr 2021_Vur3
11. Микуланинець Л. М. Біографія митця в сучасному науковому дискурсі. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2021. Вип. 40. С. 134–138.
12. Погребняк Г. П. Сцена як обшир мистецьких розвідок режисера-автора. Частина 1. Райнер Вернер Фасбіндер: сценічно-екранні експерименти. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2021. Вип. 40. С. 184-190.
13. Мистецтвознавство ХХ століття : хрестоматія-довідник [театральне мистецтво] / кол. авт. : А. Баканурський та ін.; упоряд. : А. Білик, С. Думасенко. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 424 с.
14. Паві П. Словник театру / пер. М. Якуб'як. Львів, 2006. 646 с.

15. Словник театрознавчих термінів і понять / уклад.: І. Савченко, І. Ліпницька Київ, 2021. 144 с.

16. Театральне мистецтво // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 624 с.

Додаткова

1. Андрєєва О. Театральні традиції: з минулого – в майбутнє // Український театр. 2009. № 1. С. 16–18.

2. Бальме Крістофер Вступ до театрознавства. Львів, 2008. С. 24–26.

3. Бараніченко П. О. Сучасні технології створення сценарію / Бараніченко Поліна Олександрівна // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : зб. наук. пр. / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв ; [редкол.: В. Г. Чернець та ін.]. Київ : Міленіум, 2016. Вип. 37. С. 227-235. — Бібліогр.: 10 назв.

4. Богатирьов В. Сценографічний образ вистави: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв. Рівне. Вид-во О. Зень, 2017.

5. Клековкін О. Ю. Театр при століку. Методологія театрознавства : подорож. щоденник / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. Київ : Фенікс, 2013. 428 с.

6. Корнієнко Н. М. Нелінійне театро(мистецтво)знавство: постнекласичний ландшафт. Від Фауста до Протея : монографія. Київ : Альтерпрес, 2013. 263 с.

7. Левченко О. Г. Театр у системі філософської антропології : монографія. Київ : НЦТМ ім. Леся Курбаса, 2012. 289 с.

8. Наконечна О. В. Детермінанти створення і втілення сценічного образу в театральному мистецтві: монографія. Одеса: Астропринт, 2006. 248 с.

9. Стайн Дж. Л. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці : пер. з англ. Кн. 2. Символізм, сюрреалізм і абсурд. Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2003. 271 с. : іл.

10. Станіславська К. І. Театралізація цирку та циркізація театру як феномен сучасної культури // Мистецтвознавчі записки : [зб. наук. пр.] / М-во культури і туризму України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв ; [редкол.: В. Д. Шульгіна та ін.]. Київ, 2011. Вип. 20. С. 153–159.

11. Соболев О. Постмодернізм // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ : Інститут філософії ім. Г. Сковороди НАН України: Абрис, 2002. С. 501–502. 742 с.